

Biblioteksplan för Eksjö kommun 2019-2022

Antagen av kommunfullmäktige 2019-06-13

Varför en biblioteksplan?

En biblioteksplan lägger fast vilken bibliotekspolitik som Eksjö kommun vill föra. Planen är ett politiskt styrande dokument som utgör en analys av kommunens behov av bibliotek. Planen ska också innehålla anvisningar om hur de här behoven ska uppfyllas. Biblioteksplanen ger en större tyngd till bibliotekets verksamheter. En plan ska omfatta alla kommunens bibliotek, både folkbibliotek och skolbibliotek.

Planen ska vara anpassad för en föränderlig omvärld och stimulera till samverkan och till utveckling. Den här planen är en reviderad och uppdaterad version av biblioteksplanen som arbetades fram 2014 och gäller från 2019 fram till 2022, biblioteksplanen ska sedan utvärderas och revideras.

Vad säger lagen?

Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. 2 kap. 36 § Skollagen (2010:800)

Bibliotekslagen (2013:801) i korthet:

Varje kommun ska ha ett folkbibliotek och kommuner ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Biblioteken ska:

- Verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.
- Främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.
- Uppmärksamma personer med funktionsnedsättning.
- Ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska.
- Vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov, följande aspekter är viktiga:
 - Medier och tjänster präglas av allsidighet och kvalitet.
 - Läsning och tillgång till litteratur.
 - Informationsteknik för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.
 - Barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning.
 - Lån är fria från avgifter.

Riksdagen beslutade också i december 2013: Alla i Sverige ska, oavsett bakgrund och med utgångspunkt i sina egna förutsättningar, få möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet. (Läsa för livet. 2013)

Fyra punkter för Eksjö

En uppdaterad biblioteksplan 2019–2022

Denna biblioteksplan är en uppdaterad och reviderad version av biblioteksplanen 2014–2018. Arbetet med att uppdatera och utvärdera planen har gjorts i samverkan med personalen på biblioteken och bibliotekets samarbetspartners. Till grund ligger även en större enkätundersökning som genomfördes under 2018 bland bibliotekets användare.

Den ursprungliga biblioteksplanen från 2014 lyfte fram fyra utvecklingsområden för Eksjö kommun som var *Barn och ungas läsning*, *Utveckling av skolbiblioteken*, *Samverkan folk- och skolbibliotek* samt *Ett attraktivt folkbibliotek med generösa öppettider*. Inom dessa områden har det under perioden skett omfattande arbete och utveckling. Under perioden har det bland annat anställts en skolbibliotekssamordnare vilket bidragit till en god samverkan mellan folk- och skolbibliotek.

Biblioteksverksamheten ska under perioden 2019–2022 ha ett fortsatt fokus på barn och ungas läsning samt utveckling av skolbiblioteken i samarbete med barn- och ungdomssektorn. Tillgänglighet ska ur ett brett perspektiv vara ledordet för den uppdaterade biblioteksplanen med målet att fler ska kunna ta del av bibliotekets tjänster och utbud.

Biblioteksområdet är under ständig omvandling och en ny nationell biblioteksstrategi har presenteras under 2019. Tydliga områden som lyfts fram i den nya biblioteksstrategin är fokus digital delaktighet, värdet av biblioteken som samhällets öppna rum och fokus på tillgänglighet. Dessa områden är även något som lyfts upp som egna punkter i denna uppdaterade biblioteksplan.

1. Barn och ungas läsning.
2. Fortsatt utveckling av skolbiblioteken.
3. Satsning på digital delaktighet och fokus på MIK (Medie- och informationskunnighet)
4. Ett tillgängligt bibliotek, fysiskt och digitalt.

Biblioteken i Eksjö kommun

Kulturen är en viktig faktor för utveckling. Eksjö har ett namn som kultur- och evenemangskommun. Det är ett ansvar att leva upp till.

Det finns ledord i kommunens vision *Alla vi är Eksjö kommun* som direkt anknyter till bibliotekens verksamhet. Bland annat under rubrikerna social hållbarhet och social samvaro: ”*Alla ska på lika villkor erbjudas en livsmiljö där de kan tillgodogöra sig kunskap, utvecklas och ha en god hälsa*”, ”*Det skall finnas tillgängliga mötesplatser över generationsgränser*”. Inom dessa områden är biblioteket en nyckelspelare för tillgängliggöra kunskap och erbjuda mötesplatser. Sammantaget spelar biblioteken en viktig roll för att skapa en attraktiv och välmående kommun.

Även begrepp som Attraktivitet, Barnfamiljer och utbildning, Demokrati och medborgarengagemang och Näringsliv och arbetsmarknad ska färga biblioteksplanen och verksamheten.

Den digitala omvandlingen av medievärlden pågår och biblioteken ska följa den här utvecklingen så att biblioteken upplevs som aktuella och attraktiva av Eksjöborna och särskilt av de yngre.

Planen ska leda till ökat samarbete inom kommunen, särskilt mellan skola och folkbibliotek men planen är också en grund för samverkan inom Högländet och i länet/regionen.

Eksjö stadsbibliotek har ett avtal (2017) som reglerar samarbetet med gymnasiet. Biblioteket ska främja elevernas läslust, stödja deras förmåga att tänka kritiskt och söka information. Avtalet ger en bra grund för samarbetet.

Bibliotek	Ansvar	Enheter	Målgrupp	Kommentar
Grundskolebibliotek	Barn- och ungdomsnämnden	8 enheter varav 2 högstadieskolor	Skolelever och personal	
Gymnasiebibliotek	Barn- och ungdomsnämnden	Eksjö stads- /gymnasiebibliotek	Gymnasieelever och personal	Avtal mellan bibliotek och skola
Folkbibliotek	Tillväxt- och utvecklingsnämnden	Stadsbibliotek 49 t/v, filial i Mariannelund 32 t/v, hyrd bokbussen en dag per vecka	Eksjö kommuns invånare och besökare	Samverkan Emilkraften i Mariannelund
Folkhögskolebibliotek	Pingströrelsen	Mariannelund	Elever och personal	Lågt behov av samarbete
Campus i12, högskola	Tekniska Högskolan i Jönköping	Högskolebibliotek Jönköping (Eksjö stadsbibliotek)	240 studenter plus personal, växer	Lågt behov av samarbete
Sjukhusbibliotek	Länssjukhuset Ryhov	Medicinskt fackbibliotek	Vårdpersonal	Inget behov av samarbete
Bruzaholms bibliotek	Samhällsföreningen (ideellt)	Folkets hus 2 t/v	Bruzaholm	Bidrag till hyra, inget samarbete

Alla barn och ungdomar ska ha tillgång till ett språk

Det lässtimulerande arbetet börjar i tidig ålder och ska riktas både till barnen och till föräldrarna. Fantasi, glädje och metodutveckling är vägledande ord i detta arbete och biblioteken har en oumbärlig roll att spela i det läsfrämjande arbetet.

PISA-undersökningen presenterad 2016 visar på en förbättring av läsförståelsen bland svenska skolelever, samtidigt visar undersökningen på stora skillnader mellan barn med olika socioekonomiska bakgrunder. Folkbiblioteken och skolbiblioteken har i detta sammanhang en viktig roll att fylla genom att finnas tillgängliga för alla barn och unga oavsett bakgrund.

Folkbiblioteken ska även arbeta aktivt med läsfrämjande insatser för barn och unga. ”Sommarboken” för barn för att främja barns läsande under sommarlovet och andra lovaktiviteter är exempel på läsfrämjande insatser som biblioteken ska arbeta vidare med.

I en digitaliserad värld nedprioriteras läsning, samtidigt som läsförmåga är grunden för all kunskapsinhämtning.

Skolbibliotek och folkbibliotek

Både skolbibliotek och folkbibliotek ska arbeta för språkutveckling och stimulera till läsning.

Skolbibliotekets uppdrag är kopplat till skolsituationen. Målgruppen är elever och lärare. Biblioteket ska vara en del av det team som jobbar för elevernas måluppfyllelse. Utgångspunkt är de läroplaner, ämnesplaner och kursplaner som är aktuella för skolan.

Folkbiblioteket vänder sig till alla och ska också fungera som kunskapscentrum, kulturförmedlare och mötesplats.

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för skolbiblioteken medan Tillväxt- och utvecklingsnämnden ansvarar för folkbiblioteken.

Skolbiblioteken har under perioden 2015–2018 arbetat fram en egen handlingsplan för skolbiblioteken som uppdateras och utvärderas årligen. Med skolbibliotekssamordnaren som nyckelperson samarbetar skolbiblioteken aktivt med folkbiblioteken.

Krav på skolbiblioteken

Enligt förarbeten till skollagen är biblioteket: ”en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.”

Skolinspektionens krav är i korthet: skolbiblioteket ska ligga i eller i nära anslutning till skolan, rymma såväl böcker som digitala medier, stödja elevernas lärande och språkutveckling och vara anpassat efter elevernas behov.

Standarden på skolbiblioteken i kommunerna är mycket skiftande och det finns inga normer eller krav utöver vad lagen och Skolinspektionen anger.

Om folkbiblioteken

Folkbiblioteken i Eksjö kommun

Folkbiblioteken i Eksjö kommun består av Stadsbiblioteket i Eksjö samt biblioteket i Mariannelund. De uppsatta målen i denna biblioteksplan för folkbiblioteksverksamheten ska genomsyra båda dessa biblioteks verksamhet enligt förutsättningar och behov.

Ett tillgängligt folkbibliotek

I arbetet med att uppdatera den tidigare biblioteksplanen genomfördes workshops med personalen och en större enkätstudie genomfördes bland bibliotekets besökare. Ett återkommande nyckelord i förarbetet med denna uppdaterade biblioteksplan är **tillgänglighet**.

Biblioteken ska vara öppna och tillgängliga för alla såväl i det fysiska rummet som digitalt.

Mål 2019–2022 för att skapa ett tillgängligt bibliotek:

- Utökade öppettider i ett så kallat **meröppet** bibliotek. Ett meröppet bibliotek innebär att besökare kan få tillgång till biblioteket utanför ordinarie öppettider via ett anpassat passagesystem.
- Satsningar på digitala tjänster. Bibliotekets digitala tjänster blir allt populärare och utgör ett kvalitativt alternativ till kommersiella digitala tjänster
- Ett attraktivt biblioteksrum. Fortsatt utveckling av biblioteksrummet med återkoppling till vad som efterfrågas av besökarna och med ett fokus på barnavdelningen.
- Ett bibliotek för alla. Bibliotekens verksamhet ska sträva efter att erbjuda en miljö som gör att alla ska känna sig välkomna och trygga på kommunens folkbibliotek.
- Tillgänglighetsanpassning. Bibliotekens fysiska rum och tjänster ska göras tillgängliga för alla.

Kunskapscentrum

Fri tillgång till information är en förutsättning för människors deltagande i samhället. Biblioteken behövs för att mer objektivt hitta och kritiskt granska uppgifter. Biblioteken blir en grund och en förutsättning för det livslånga lärandet, som ofta krävs i arbetslivet. Några viktiga faktorer för en fri och jämlik tillgång till information:

1. Personalens kompetens och servicekänsla är den enskilda faktorn som besökarna värdesätter högst.
2. Biblioteken ska ha ett rikt och varierat utbud av medier och information i både tryckt och digitalt format. Även böcker och andra medier på olika språk ska finnas.
3. Biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt invandrare och andra minoriteter.
4. Biblioteken ska ha ett utbud av material för att stödja språkutveckling i svenska språket och anpassade medier för personer med olika läshinder.
5. Biblioteken ger stöd i att söka, välja ut och kritiskt granska information. Biblioteket är ett stöd för det livslånga lärandet.
6. Biblioteken erbjuder både digital kompetens och gratis tillgång till datorer och internet. Biblioteket ska även aktivt arbeta för att öka kunskap inom området MIK.
7. Folkbiblioteket ska erbjuda ”Boken kommer” för personer som har svårt att ta sig till biblioteket på grund av långvarig sjukdom eller funktionshinder.

Kulturcentrum

Utställningar, författarbesök, barnteater, konserter och mycket annat ordnas också på biblioteken. Bibliotekens målsättning ska vara ett aktivt samarbete med föreningar, studieförbund och andra aktörer. Biblioteken är viktiga för samhällsengagemanget i kommunen.

Biblioteken samlar människor i alla åldrar som vill skapa med ord genom skrivande eller berättande. I det litterära Eksjö ska biblioteken vara en fortsatt samarbetspartner för bokhandeln och föreningar.

Intresset för den egna historien - släktforskning - och intresset för lokalhistoria är stort. Smålandssamlingen ger identitet och stolthet både till nyinflyttade och till infödda Eksjöbor.

Mötesplats

Biblioteken ska vara mötesplatser som är politiskt och socialt neutral och öppna för alla, ska inbjuda till samtal, ha en trivsamt och gärna lekfull miljö, är lättillgänglig och ha generösa öppettider. Eksjö och Mariannelund behöver den här typen av platser som skapar tillit och förståelse mellan människor. Den digitala världen med sociala medier ökar också behovet av kravlösa platser för personliga möten.

Samarbete

Internt:

- Samarbete mellan skol- och folkbibliotek.
- Förskolorna och familjedaghemmen
- Gymnasiebiblioteket - avtal finns.
- Service till äldre och personer med funktionshinder.
- Alla ska vara delaktiga i samhället - integration, Vux i12.
- Bokhandel, föreningar och studieförbund i hela kommunen.
- Kulturskolan och museet.
- BVC (barnavårdscentralen) och logopeden.

Externt:

- Höglandet och länets kommuner, särskilt höglandssamarbete är aktuellt.
- Regionbibliotek Jönköping, bland annat för personalutbildning, projektverksamhet och teknikutveckling.

Övergripande mål för folkbiblioteken

1. Fokus på barn och ungas läsning i samverkan med skolbiblioteken.
2. Lockande och barnvänligt biblioteksrum.
3. Generösa öppettider.
4. Programaktiviteter och samverkan med föreningslivet.

Avslutning

Denna biblioteksplan är en uppdaterad och reviderad version av tidigare biblioteksplan som arbetades fram 2014. Den uppdaterade biblioteksplanens målsättningar har förgåtts av en större användarundersökning som genomfördes under sommaren 2018. Biblioteksplanen har arbetats fram i dialog med representant för skolbiblioteken och med personalen på folkbiblioteken. Planen omfattar åren 2019 till 2022 och ska därefter utvärderas och revideras.